Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2020-00154

KVY Rytkönen Riikka(SM), Järäinen Jani(UM) 16.06.2020

Asia
OSA; Sisäministereiden epävirallinen videokokous 5.6.2020

Kokous
Sisäministereiden epävirallinen videokokous 05.06.2020

Puheenjohtajamaa Kroatia järjesti 5.6.2020 epävirallisen sisäministereiden videokokouksen. Kokouksen aiheena oli koronaviruksen seurauksena tehtyjen sisä- ja ulkorajaa koskevien rajoitustoimien purkaminen. Komissio korosti vapaan liikkuvuuden mahdollisimman pikaista, viimeistään kesäkuun loppuun tapahtuvaa palauttamista. Lisäksi komissio esitti, että ulkorajatoimien purkuun käytetään vastaavia kriteerejä, jotka luotiin sisärajavalvonnan purkamista varten. Komissio valmistelee käydyn keskustelun pohjalta seuraavaksi viikoksi tiedonannon, jossa se ehdottaa jatkotoimia ulkorajavalvonnan purkamiseksi koordinoidusti.

Jäsenmaat esittelivät näkemyksensä sisä- ja ulkorajatoimien purkamisesta. Jäsenmaista ja Schengen-assosiaatiomaista 17 palautti kriisin yhteydessä sisärajavalvontansa. Useat jäsenmaat ovat jo purkaneet tai purkamassa sisärajavalvontansa 15.6. mennessä epidemiatilanteen salliessa. Osa jäsenmaista on purkamassa sisärajavalvontaa osittain kesäkuun puoliväliin mennessä jättäen alkuvaiheessa joitain jäsenmaita vielä sisärajavalvonnan piiriin niiden epidemiatilanteen takia.

Ulkorajoihin liittyen jäsenmaat olivat yhtä mieltä yhteisestä lähestymistavasta ja siitä että rajoituksia puretaan aikaisintaan 1.7. alkaen. Ministerit korostivat selkeiden kriteerien tarvetta ja ajantasaisen ja luotettavan epidemiatilannetiedon saamista Euroopan tartuntatautivirasto ECDC:n avulla.

1. COVID-19: Sisärajatarkastukset ja henkilöiden vapaa liikkuvuus

Sisäministerit keskustelivat kokouksessa koronapandemiatilanteeseen liittyen sisärajatarkastusten poistamisesta ja vapaan liikkuvuuden palauttamisesta. Lisäksi käytiin keskustelua kolmansien maiden kansalaisia koskevien ulkorajarajoitusten purkamisesta.

Komissaari Johansson korosti vapaan liikkuvuuden mahdollisimman pikaista, viimeistään kesäkuun loppuun tapahtuvaa palauttamista. Komission näkemyksen mukaan tämän hetken epidemiologinen tilanne mahdollistaa vapaan liikkuvuuden palauttamisen, mutta muita keinoja edelleen tarvitaan. Rajoitusten purun pitää olla voimassa tasapuolisesti kaikissa epidemiologisesti samassa tilanteessa olevissa jäsenmaissa. Ulkorajojen osalta rajoitukset päättyvät nykyisellään 15.6. Lyhyt jatko tähän on

mahdollista, mutta näidenkin rajoitusten purku tulisi aloittaa. Periaate purkaa ulkorajatoimet vasta sisärajojen jälkeen on perusteltua. Jokaisella jäsenmaalla on velvollisuus suojella koko EU-alueen kansalaisten terveyttä. Siksi koordinaatio on tässä suhteessa välttämätöntä. Komissio esitti käytettävän ulkorajatoimien purkuun vastaavia kriteerejä, jotka luotiin sisärajavalvonnan purkamista varten. Komissio valmistelee käytävän keskustelun pohjalta seuraavaksi viikoksi tiedonannon, jossa se ehdottaa jatkotoimia ulkorajavalvonnan purkamiseksi koordinoidusti.

Yhteensä 17 jäsenmaata ja Schengen-assosiaatiomaata palautti kriisin yhteydessä sisärajavalvontansa. Useat jäsenmaat ovat jo purkaneet tai purkamassa sisärajavalvontansa 15.6. mennessä epidemiatilanteen salliessa. Osa jäsenmaista on purkamassa sisärajavalvontaa osittain kesäkuun puoliväliin mennessä jättäen alkuvaiheessa joitain jäsenmaita vielä sisärajavalvonnan piiriin niiden epidemiatilanteen takia. Käydyssä keskustelussa ministerit olivat yhtä mieltä siitä, että jäljellä olevien rajoitusten pitää perustua objektiivisiin terveyteen liittyviin kriteereihin ja niiden tulee olla oikeasuhteisia ja syrjimättömiä. Koordinointia jatketaan tiiviisti komission johdolla.

Ulkorajoihin liittyen keskusteltiin siitä, kuinka kauan kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa koskevat EU:n matkustusrajoitukset olisi pidettävä voimassa ja millaisin perustein ja toimenpitein rajoituksia aikanaan aletaan poistaa. Jäsenmaat olivat yhtä mieltä yhteisestä lähestymistavasta ja siitä että rajoituksia puretaan aikaisintaan 1.7. alkaen. Rajoituksista tulee luopua vaiheittain ja vaarantamatta edistystä vapaan liikkuvuuden alueella. Puheenvuoroissa peräänkuulutettiin myös selkeiden kriteerien tarvetta ja useat korostivat ajantasaisen ja luotettavan epidemiatilannetiedon saamista Euroopan tartuntatautivirasto ECDC:n avulla.

Suomi kertoi seuraavansa tilanteen kehittymistä tarkoin ja rajoitusten osalta ensi viikolla tehdään päätöksiä jatkoista. Sisärajojen osalta tarvitaan koordinointia ja syrjimättömyyttä. Suomi luopuu vaiheittain sisärajavalvonnasta seuraten samalla epidemiatilanteen kehittymistä naapuri- ja muissa maissa. On vielä epävarmaa, voidaanko kaikkia sisärajoja vapauttaa vielä ensi vaiheessa. ECDC:n rooli on tärkeää tiedon keräämisessä. Vapaan liikkuvuuden palauttaminen on tärkeää. Ulkorajatkin ovat oleellisia, mutta päätökset rajoitusten poistamisesta tulisi tehdä vaiheittain. 15.6. on liian aikaista vapauttaa ulkorajoja. Suomi korosti ulkorajojen erilaista luonnetta ja tarvetta konsultoida tarkoin naapurimaiden kanssa. Jäsenmaalla tulee olla vapaus päättää toimista kansalaistensa terveyden turvaamiseksi. Rajavalvonnan lisäksi tulee olla muita toimia ja asiantuntijoiden tulisi jatkaa keskusteluja näistä toimista.

2. Muut asiat

a) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset

PJ informoi käsiteltävänä olevien säädösehdotusten tilanteesta.

b) EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäministereiden videokokous 28.5.2020

PJ raportoi 28.5.2020 pidetystä EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäministereiden videokokouksesta.

c) Saksan puheenjohtajakauden työohjelma

Tuleva puheenjohtajamaa Saksa esitteli työohjelmansa, jonka prioriteetteja sisäasioiden alalla ovat EU:n pelastuspalvelumekanismin vahvistaminen, EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksen eteenpäin vieminen sekä EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistaminen.

Lisäksi muissa asioissa komissio informoi ministereitä kirjallisesti tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevien asetusten täytäntöönpanosta, ja Malta nosti esiin keskisen Välimeren muuttoliiketilanteen ja Maltan vastaanottokapasiteettiin kohdistuvan paineen. Kokouksen alussa puheenjohtaja informoi ministereitä järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin 2019 (EMPACT) operatiivisista tuloksista.

Suomen edustajat

Sisäministeri Ohisalo ja SM:n ja EUE:n virkamiehiä

Asiakirjat

Puheenjohtajan keskusteluasiakirja

Liitteet

Viite

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat, rajavalvonta, sisäraja, ulkorajat
Hoitaa	**OM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, OKM, PLM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV